

ՎՈՂՈՂԹԱ ԱՐԲԱՀԱՄԹԱՆ

ԴԵՊԻ ՀԱՎԻՏԵՆՈՒԹՅՈՒՆ*

*«Յուսացարուք ի Նա ամենայն ժողովք
ժողովրդոց, սփռեցէք առաջի Նորա
զսիրտս ձեր, զի Աստուած օգնական է
մեր յաւիտեանս ժամանակաց»:*

Արևն արդեն քավակամին ժամանակ էր, ինչ մայր էր մտել, երբ Ջառարի-
խանի վանեցի ուխտավորների խումբը վերադարձավ Ս. Աստվածածին եկեղե-
ցուց՝ հոգով անսահմանորեն փառավորված: Երբ խումբը մտավ Ջառարի-խան,
բակում ոչ ոք չկար, բոլորը քաշվել էին իրենց տները: Երևի պատճառը օրվա քիչ
թե շատ անհրապաղյուր սառնությունն էր:

Մտնելով քակ, բոլորն իրենց քայլերն ուղեցին դեպի Գրիգորենց բնակարան և
կանգ առան մուտքի մոտ: Սաթենիկը մերս մտավ և վառեց էլեկտրական լամպը:
Մեծ պատուհանից դուրս թափանցող էլեկտրական լամպի լույսի տակ բոլորի
դեմքերին ամթաքույց մշմարելի էր աներևակայելիորեն հաճելի հոգեություն:

Տղամարդիկ և երիտասարդները սալի վրա նշաձ-չեղածը դատարկեցին և
մերս տարան: Սալը դատարկվելուց հետո, Ջադոն այն քաշեց իրենց տան մոտ,
արձակեց ձիերը, մորից մեկական գարու տոպրակ կախեց մրանց վզից և ետ
վերադարձավ: Այս ընթացքում Սաթենիկը և Նանիկը նրկուական դույլ ջուր

* Վեցերորդ մասը տես 1996 թ. №№ Ժ-ԺԱ, էջ 131:

քերեցին, բոլորը, մեծ թե փոքր, լվացվեցին, մաքրվեցին, թոթափվեցին փոշուց ու հոգնությունից և համարյա թարմացած ու քարձր տրամադրությամբ տուն մտան:

Միմյ ուխտավորներն օրվա իրենց թարմ տպավորությունների տակ զրուցում էին միմյանց հետ, Գրիգորը, բոլորի ուշադրությունը գրավելու համար, քարձրաձայն ասաց.

— Էսօր մեր ուրախությունն էմքա՛մ մեծ ի, որ մենք՝ ես և Սաթեն, ձեզնե հեշտու-թյամբ չենք պաժնվի: Տուք էսօր առայժմ մեր հյուրն եք, պոլորիտ կհրավիրեն սեղանի մոտ: Կնիկներ թող ամցենն ուրամց կործին: Մենք պիտի մեր էս ամսոռամալի ուրախ օր շարունակենք: Աստված իմչպես մեր, էնպես էլ ձեր օջախներ թող պախի-պահպանի ուր ամենակարող Աջով:

Կամայք մանկահասակ երեխաներին տարան Նանիկենց տուն՝ քնեցնելու, իսկ պատանիներն ու երիտասարդները մնացին:

Քառորդ ժամ էլ չէր անցել, երբ Գրիգորենց բնակարանում կրկին սեղան բացվեց: Բոլորը տեղավորվեցին սեղանի շուրջ: Բոլորի տրամադրությունը չափազանց քարձր էր, առավել ևս՝ Մարկոս աղայի և Զարուհի-Զարուխի: Նրանք ամբողջ հոգով ցնծում էին իրենց գերդաստանի յուրաքանչյուր ընտանիքի ամենափոքր իսկ ուրախ առիթից:

Ինչպես միշտ, Մարկոս աղան, որպես ավագ, վեր կացավ տեղից և դիմեց Գրիգորին.

— Իմ քյաղցր ախպեր Քրիքյոր, թեև իրավունք քյոճն ի, փայց ես գի թույլ կուտամ ասելու, որ մեր սեղանին հրավիրենք և մասնակից անենք մաև Մարանդիգի Ավետիս:

— Ժիշտ կասի Մարկոս աղան, Մարանդիգի Ավետիս մեր մոտ և հարազատ հարևանն ի, Մարկոս աղային լրացրեց Զադոն:

Բոլորը միաձայն հավանություն տվեցին Մարկոս աղայի առաջարկին, բացի Գրիգորից և Սաթենիկից:

— Մարկոս աղա, ես կխասկմամ քե, փայց անհարմար ի, կարիք չկա, մկա ժամանակ չի, իր առարկությունը հայտնեց Գրիգորը:

— Մարկոս աղան իրավացի ի, պետք ի հրավիրել Մարանդիգի Ավետիս: Էնի տուռ-տրկից հարևան ի, մեր ուրախությունն մաև ինոր ուրախությունն ի, ի պաշտպանություն Մարկոս աղայի, իր կարծիքը հայտնեց Վարդանը:

Վիճահարույց խնդիրը երկա՛ր քննարկվեց, բայց, վերջիվերջո, հաղթեց Մարկոս աղայի առաջարկը: Զադոն դուրս գնաց: Քիչ անց մերս մտան Մարանդիգի Ավետիսը, Լուսունթազը և Զադոն:

— Հրամեցեք, մերս իկեք և մստեք, վեր կենալով տեղից և սեղանի մոտ հրավիրելով, մորեկներին դիմեց Գրիգորը:

Հենց այդ պահին երիտասարդ Վազգենը վեր կացավ տեղից՝ տեղը զիջելով մորեկներին, և դուրս գնաց: Նույն քայլին դիմեց մաև Նաչիկը: Երբ դուրս եկան բակ, Նաչիկը դիմեց Վազգենին.

— Տու շատ սխալ քայլ արիցիր: Երբ Մարանդիգենք մերս մտան, տու պիտի մնայիր և ոչ թե տուս կիր:

— Զեմ սիրի ինոր, շատ մեծամիտ և ինքնահավան մարդ ի, չոր և կտրուկ եղավ պատասխանը:

Խոսքն ուղղված էր Մարանդիգի Ավետիսին:

Այդ խոսակցության ընթացքում տանից դուրս եկամ մահ Անուշավանը և Հակոբը ու միացան նրանց: Երկար ժամանակ նրանք համոզում էին Վազգենին, որ ներս մտնի, և մեղմ ձևով մեղադրեցին նրան՝ ցուցադրաբար սենյակից դուրս գալու և այդ կերպ հյուրերին արհամարհելու համար:

- Էնի քո ապաքա ամերն ի, պիտի առայժմ հարմարվես և հարքես իմոր,- խրատական տոնով ասաց Անուշավանը:

- Էտ մարդին չեմ սիրի,- իր խոսքը կրկնեց Վազգենը:

- Ժողովրդական խոսք իմաստուն ի. եմ ծեռ, որ չես կամա կտրե, պիտի պաքես և տնես ճակտիտ,- ասաց Նաչիկը:

- Ձվածեղի խաթը՝ թափի պոչ կապքեմ,- Նաչիկի միտքը լրացրեց Հակոբը:

- Խա՛, Վազգեն, էրեկ իրիկուն ես յուրջ խոսիցի Վարդգեսի խեռ,- ասաց Անուշավանը:

- Վարդգեսի՞, ի՞նչ Վարդգես,- հարցրեց Վազգենը:

- Բոլ ապաքա բաքամաղի,- պարզաբանեց Անուշավանը:

Մինչ երիտասարդները զրուցում էին և համոզում Վազգենին վերադառնալ տուն՝ հյուրերի մոտ, այդ պահին Զառարի-Նանի բակ մտավ մի տղամարդ և քայլերն ուղղեց դեպի Մարամդիզենց տուն: Բանի որ Մարամդիզենց տուն գնալու համար եկվորը պետք է անցներ նրանց մոտով, ապա երբ մահ մոտեցավ, տղամները նկատեցին, որ բակ մտնողը Վարդգեսն էր՝ Մարամդիզի Ավետիսի փեսան: Այդ պահին Հակոբն անսպասելիորեն անջատվեց խմբից, մոտեցավ նրան, քաղաքավարի կերպով թևանցուկ արեց, և երկուսով հեռացան խմբից: Հեռանալուց հետո, նրանք բակի անկյունում երկա՛ր զրուցեցին: Թեև չէր լսվում նրանց խոսակցության ձայնը, սակայն Վարդգեսի շարժումներից շատ պարզ կարելի էր կռահել, որ նրանք վիճաբանում են: Վարդգեսը անկամոն, ջղազրգիռ շարժումներ էր անում, որից երևում էր նրա հոգեկան անհավասարակշիռ վիճակը, իսկ Հակոբը ձեռքերը դրել էր ետևը և, կարծես դիմացիմին արհամարհելու համար, հանգիստ կեցվածք էր ընդունել, միայն թե պարզորոշ երևում էր, որ նա ամեն վայրկյան կարող է անսթաբիլացնել դառնալ:

Այսպես նրանք երկա՛ր «զրուցեցին»: Այնուհետև Վարդգեսը ներքին տագնապ արտահայտող ձեռքի շարժումով հեռացավ Հակոբից և մտավ Մարամդիզենց տուն: Հակոբն ակնդեռ հետևում էր հեռացողին: Այնուհետև նա վրադարձավ խմբի մոտ և կտրուկ դիմեց Վազգենին.

- Էնի այլևս չի՛ համարցակվի խանքարեղ քե:

Փոքրիկ դադար տեղի ունեցավ, որից հետո Նաչիկի առաջարկությամբ բոլորը ներս մտան: Սեղանի գլխին մստած հավերժական թամադա Մարկոս աղան, նկատելով ներս մտնող երիտասարդներին, վեր կացավ տեղից և ոգևորված ասաց.

- Առանց երիտասարդների սեղան սեղան չի, ներս իկեք և տեղավորվեք:

Թեթևակի գիմովցած Մնացականը, նկատելով Վազգենին երիտասարդների մեջ, հուզումնախառն ցնծությամբ վեր կացավ տեղից և հրավիրեց նրան իր մոտ: Վազգենը մոտեցավ և մստեց Մնացականի կողքին: Մնացականը համարեց նրան և դիմեց թամադային.

- Մարկոս աղա, որպես սեղանի իշխանավոր քեզնե թույլտվություն կխնդրեմ երգելու:

-Սիրո՛վ, Սաֆոյի Մճո, իմ քյաղցր ախպեր: Օուտո՛նց ի, ինչ չենք լսե քյո քյաղցր ծեն,- գոհունակ տոնով ասաց Մարկոս աղան:

Սեղանակիցների շրջանում ամասելի աշխուժություն տիրեց: Վաղու՛ց էր, ինչ նրանք չէին լսել Մնացականի քաղցրահունչ ձայնը: Եվ նա երգեց: Երգեց «Պաղ աղբյուրի մոտ» երգը: Այս երգը կարծես ծոմ էր՝ ուղղված Վազգենին: Չէ՞ որ Վազգենը սիրահարված էր համեստ և սիրունիկ Աղավնիին՝ Մարանդիզի Ավետիսի կրտսեր դստերը: Սեղանակիցների մոտ ոգևորությունը հասնում էր իր գագաթնակետին, երբ կատարվում էր կրկներգի խմբերգային հատվածը: Այդ պահին սեմյակի առաստաղը կարծես դրդող էր:

Ցնծությունն առավել ակնառու էր համիկի և Սաթենիկի մոտ: Նրանք ողջ երգի ընթացքում հոնգուր-հոնգուր արտասվում էին, արտասվում էին ուրախությունից, որովհետև իրենց եղբայրը վերջապես վերագտել էր իրեն:

Երբ երգն ավարտվեց, Մարկոս աղան, այդ հավասարակշիռ մարդը, չկարողացավ զսպել իր հոգեկան քերկրալի խռովքը, վեր կացավ տեղից, մոտեցավ Մնացականին և ջերմագին ու արտասովախառն այքերով համբուրեց նրան:

-Կեցցե՛ս, Սաֆոյի Մճո,- լսվեց թուր կողմերից:

Այս չափազանց ուրախառիթ պահին համարյա անտարբեր էր Մարանդիզի Ավետիսը: Նրա մոտ միայն ձևականորեն էր արտահայտվում ուրախությունը:

Մարկոս աղան երբ վերադարձավ իր տեղը, առանց նստելու վերցրեց գինու քաժակը և ասաց.

-Յուրաքանչյուր անցնող վայրկյան անհատի համար կտառնա քաղցր կամ տառը հիշողություն, իսկ ժողովրդի համար՝ պատմություն: Էս պահեն ես խաբիր տոկոսով համոզված եմ, որ մեր էս փոքրիկ քերթաստան պիտի ապրի հավերժորեն: Ինոր կյիսեն ամեն չար ու փորցանք անցիր ի անտառնալիորեն: Մենք ամեն օր պիտի չոքենք և աղոթենք առ Աստված, որ Էնի Ուր ամենակարող Աջ անաչառ գթասրտությամբ զորավիգ տարցրեց մեզ: Կառաչարկեմ խմել մեր քերթաստանի մեծ ու փոքրի կենաց:

-Եվ տո՛ւ՝ էլ, Մարկոս աղա, էլնես մեր հավերժական քերթաստանի հավերժական թամադան,- ասաց Գրիգորը:

Բոլորը վեր կացան տեղերից, ջերմագին ու սրտառույչ գրկախառնվեցին և խմեցին թամադայի առաջարկած կենացը:

-Ներողամիտ էլեք, Ավետիս, Լուսունթազ, որ մենք խմեցինք մեր քերթաստանի կենաց՝ անուշաթրության մատնելով ձեր ներկայություն, ներող էլեք,- կարծես իրեն մեղավոր զգալով ասաց Մարկոս աղան:

-Ներողություն կխնդրեմ, Մարկոս աղա, միջամտելու համար: Ես տարփերություն չեմ տնե մեր քերթաստանների մեջ: Ինոնք էրկուսն էլ ունեցիր են մո՛ւյն ճակատաքիր և մո՛ւյն տառապանքներն են քյաշե: Ես փոլոր քախթակամներից կհամարեմ մեկ քերթաստան,- ասաց Վարդանը:

-Կեցցե՛ս, Վարդան, իմ ախպեր, որ տու տարփերություն չես տնե մեր էս էրկու քերթաստաններու միջև: Եվ ես, թող ներողամիտ էլնի Ավետիս ախպեր, հույս ունեմ, որ էս էրկու ընտանիքների կապ ավելի պիտի սերտանա:

Այս վերջին արտահայտության վրա սեղանակիցների մոտ աշխուժությունն ավելի մեծացավ:

- Ես կառայարկեմ խմել Ավետիսի և Լուսունթագի թանկաքին կենաց,- իր խոսքը շարունակեց Մարկոս աղան: - Մենք տոտ-տրկից հարևան ենք: Մեր ուրախությունն մահ ինո՛ւնց ուրախությունն ի: Տառապանքի և տխրության մասին այլևս մոռնանք: Աստված իրոք մեզ չթողեց անտեր. առավ Ուր հովանու տակ և խաչացուց մինչև էսօր:

Կրկին բոլորը վեր կացան տեղերից և սրտանց խմեցին Ավետիսի և Լուսունթագի կենացը: Բաժակները դատարկվելուց հետո, մի պահ լռություն տիրեց: Լռությունը խզեց Մարանդիզի Ավետիսը.

- Հարքելի թամադա, ես ամկեղծ սրտով կհարքեմ փոլորիտ և իմ ու իմ կնոջ անունից շնորհակալություն կհայտնեմ՝ մեր կենաց խմելու համար: Մարկոս աղա, քո ակնարկ-ցանկությունն առայժմ տեղին չի, էտ խմթիր թողնենք հետո:

Մարանդիզի Ավետիսը քաժակը դատարկելուց հետո մտեց: Նորից մի փոքր դադար տիրեց, որը խզեց Զադոն՝ երգելով «Քատիֆետեն քեսեսի» թուրքական երգը: Զադոյի երկնատուր ձայնը առինքնել էր բոլորին: Երբ երգը հասնում էր կրկներգի հատվածին, ճորից սեղանակիցների ոգևորությունը հասնում էր իր գագաթնակետին: Նրանք, կարծես բոլորը մեկ ձայն դարձած, կատարում էին այս հատվածը խորագրաց սրտով և մեծ ցնծությունն ապրելով:

Անգերազանցելի էր մահ երգը, որը զարմանալիորեն և հաստատակամորեն մտել էր այս գերդաստանի խնջույքների երգացանկը: Այն կատարվում էր բացառապես խնջույքների հենց սկզբնամասում: Վանեցի այս գերդաստանի բոլոր հարկերի տակ կազմակերպվող խնջույքների սեղանի քացույժը կարծես կատարվում էր հենց այս երկու երգերով՝ «Պաղ աղբյուրի մոտ» և «Քատիֆետեն քեսեսի», մեկը՝ հայկական, մյուսը՝ թուրքական: Երկրորդ երգի համար, սակայն, կասկածանքով կարելի է ասել թուրքական, որովհետև երգն այնքա՛ն էր հոգեհարազատ բոլորին, որ թվում էր. թե այն բուն հայկական է, և մրա խոսքի ու երաժշտության արմատները ամառարկելիորեն գալիս են մեր ժողովրդի դարերի հարստություններից:

Ի միջի այլոց պետք է ասել, որ մինչև այս գերդաստանի վերջին վանեցու հրաժեշտ տալը աշխարհին, այս երկու երգերը դարձան նրանց ուրախության սեղանների զարդը:

Երբ երգն ավարտվեց, և բոլորը հանդարտվեցին, կրկին Մարկոս աղան վեր կացավ տեղից և խոսեց.

- Մեղ պան կուզեմ ասել: Կասեն՝ Էն մարդ, որ ծաղիյ չի սիրե, Էլնի տղամարդ թե կին, Էնի մարդ համարվելու իրավունք չունի, Էնի շատ չոր ու ետապաշտ մեկն ի: Մկա ես ինչպե՞ս ասեմ՝ ծաղիյ կսիրեմ, երբ իմ շուրջ հավաքվիր են աշխրջի ամենաքեղեցիկ, ամենահոտավետ քույնսքույն ծաղիյներ:

Այստեղ Մարկոս աղան մի փոքր դադար տվեց և շարունակեց.

- Էտա տուք եք, իմ հարազատ, իմ քյաղղր քյուրեր ու ախչիկներ: Տուք աշխրջի անքերազանցելի զարթն եք: Ես ոխչ էությանմ իմ կյոխ կխոնարհեմ ձեր սրփության առա՛ն: Ես հատկապես իմ կյոխ կխոնարհեմ վանեցի կնոջ ազնվության, խոնարհության և համեստության առա՛ն: Վանեցի կնոջ առաքինությունների մասին մեր ժողովուրդ ունի շա՛տ հետաքրքիր մեղ պատմություն. վանեցի կանայք հավաքվիր են մեկու տան մոտ և մտած կգրուցեն: Էտ ժամանակ ինոնց մոտով հպարտորեն կանցնի մի այլոր: Փոլորը ոտի կկայեն և կխոնարհվեն ինոր: Էտ

պան մկատելով, մի օտարական ճամփորթ տղամարդ կմտնեա ինոց և կխարցնի. «Ինչու» այդպես խոնարհվեցիք մրա առաջ, չէ՞ որ դա մի պարզ թռչուն էր, աքլոր»։ «Այլո՞ր ի, խա՛, համա տղամարդ ի», եղավ պատասխանը։ Ահա ծեր արժանիքի ապացույց։ Ես անկեղծ սրտով կխմեմ ծեր կեանք, կնիկներ և ախչիկներ, և դատարկելով բաժակը, գոհունակ սրտով նստեց։

Բոլոր տղամարդիկ ուրքի կանգնեցին և «Արժանավոր կեանք» ցնծագին բացականչություններով խմեցին կանանց կեանքը։ Մարանդիզի Ավետիսը համարյա լուռ էր, բայց ստիպված պահի անհրաժեշտությունից, հոնքերը կիտած, կարծես որպես պարտականություն, վեր կացավ տեղից և միացավ տղամարդկանց, սակայն Լուսուճազը, ի հեճուկս իր ամուսնու՝ Մարանդիզի Ավետիսի, կանանց հետ միատեղ հոգեբույս ցնծում էր։

Ուշ գիշեր էր, երբ Ս. Աստվածածին եկեղեցի ուխտագնացության ու մկրտության առնչությամբ Գրիգորենց հարկի տակ կազմակերպված խնջույքն ավարտվեց։ Հյուրերը կամաց-կամաց հրաժեշտ տվեցին և հեռացան։ Մարկոս աղան, Զարուհի-Զարուխը, Զադոն և Նանիկը մնացին։ Երիտասարդները և երեխաները գնացին Նանիկենց տուն քնելու։ Վազգենն ու Քարսիլենց մույնպես հետևեցին մրանց։ Տանը մնաց միայն մորածին Վարադաատը։

Երբ սենյակում մնացին միայն մեծերը, Մարկոս աղան դիմեց Գրիգորին.

– Լսիր եմ, որ քո տղեն՝ Վազգեն, սիրահարված ի Մարանդիզի Ավետիսի աղջկան՝ Աղավնիին։ Էնի սիրունատես և չափազանց համեստ ախչիկ ի, ծնոաց պաց մի՛ թողնեք։

– Ես և Սաթեն անցյալ ամիս կնացիք ինոց տուն, խոսք պացիք էտ մասին։

– Է՞, Մարանդիզի Ավետիս ի՞նչ ասաց, վրա բերեց Մարկոս աղան։

– Էնի ուր համացայնություն չի տա, կասի՝ ախչիկ անչափահաս ի, պատասխանեց Գրիգորը։

– Մարանդիզի Ավետիս ճիշտ ի, փայց կարելի ի խոսքկապ անել, մեջ մտավ Զարուհի-Զարուխը։

– Զեմ կիտի՛, կերևի Էնի ընդհանրապես համացայն չի էտ ամուսնության, ասաց Սաթենիկը։

– Կասեն, հիմնական խանջարող Ավետիսի փեսեն ի՛ Վարդգես, Սաթենիկի միտքը լրացրեց Նանիկը։

– Էնի Մարանդիզի Ավետիսի գուռնի տակ կպարի, Էնի Մարանդիզի Ավետիսի հյու-հնազանդ կամակատարն ի, խելո՞յներ, ասաց Մարկոս աղան։

– Էսօր ես իմացա, որ մեր տղեկներ լուրջ խոսիր են Վարդգեսի խետ։ Էնի այլևս չի խառնվի էտ կործին, ծեռներ լվացե-քաշվիր ի, լուրջ տոնով ասաց Զադոն։

– Խոսքկապի՛ էլ համացայն չի էտ անիրավ, սրտնեղած ասաց Գրիգորը, միայն մեջ պան կանդի-կասի՛ էտ մասին առայժմ չխոսենք։

– Իսկ Վազգեն էրկու ոտ տրե մեյ սոլի մեջ՝ կանդի ուր ասած, կասի՛ կա՛-չկա, մեռակ Աղավնին ի, հոգոց հանելով ասաց Սաթենիկը։

– Լուս պացվի, ես Մարանդիզի Ավետիսի խետ շատ քաղաքավարի կխոսեմ և կհամոզեմ խոսքկապի համար, վճռապես ասաց Մարկոս աղան։

Այսպես երկար խոսեցին այդ թեմայի շուրջ, տվեցին-առան և ընդհանուր հայտարարի եկան՝ հիմք ընդունելով Մարկոս աղայի առաջարկը:

Լուստը բացվեց՝ քարին ավետելով աշխարհին:

Անցավ երկու տարի: Մարանդիզի Ավետիսը ամգոր գտնվեց Վազգենի և Աղավմիի սիրո անհաղթահարելի պատմեջի առջև և վերջապես տվեց իր համաձայնությունը նրանց ամուսնության:

Գարնան առաջին օրերն էին: Թեև դեռևս ձյունը մոր-մոր էր սկսել հալվել, սակայն Զառուբի-Խանն արդեն սկսել էր ազատ շունչ քաշել ցրտաշունչ ձմեռն օրերից հետո: Մարդիկ հաճախակի էին դուրս ու մերս անում, օջախներ վառում դրսում...

Վազգենը մի քանի տարի էր, ինչ աշխատում էր մոտակա ջուլհակաճոցում, հաստոցները մորոգող վարպետի մոտ: Ինքն էլ համարյա տիրապետում էր այդ մասնագիտությանը: Վեց տարի դպրոցում սովորելուց հետո, թողել էր ուսումը և ամեցել աշխատանքի: Ժամանակները շարունակում էին մնալ խառնակ ու ծանր: Պետք էր աշխատել: Պետք էր աշխատել և վաստակել: Պետք էր աշխատել և վաստակել՝ մահ լիարժեք իրավունք ունենալու ամուսնության:

Հիմա էլ Վազգենը, կրկին երկու ոտքը դրած մեկ կոշիկի մեջ, ստիպում էր ծնողներին՝ մոտ օրերս իր ամուսնության հարցը լուծել: Ծնողները ամեն կերպ հորդորում էին, համոզում նրան՝ սպասել որոշ ժամանակ, մինչև ամենի Պահոց շրջանը, չէ՞ որ այդ շրջանում, եկեղեցու վարագույրները փակ լինելու ժամանակ, արգելված էր պսակադրության արարողությունը: Բայց Վազգենն իրենն էր պնդում: Երևի մա կասկածում էր իր ապագա աներոջ համաձայնության խոստմանը: Բայց այստեղ Վազգենն արդեն սխալվում էր: Թեև Մարանդիզի Ավետիսն ամհրապույր մարդ էր շրջապատի համար, չոր, քայքայ կասկածել նրա հաստատականության վրա՝ արդեն դա առնվազն անմտություն էր: Մարանդիզի Ավետիսը վերջնականորեն ասել էր իր խոսքը:

Վերջապես Վազգենն ու Աղավմին հասան իրենց համար այնքա՛ն երանելի և ըղձալի երազանքի իրականացմանը: Քանի որ, ինչպես ասացինք, Մեծ Պահոց շրջանն էր, և պսակադրության արարողությունն էլ արգելված էր եկեղեցում, ուստի Գրիգորը ստիպված մի քանի անգամ գնաց Ս. Սարգիս եկեղեցի, իր աղերսագին խնդրանքներով մի կերպ կարողացավ համոզել և համաձայնությունը ստանալ եկեղեցու ծիսակատար քահանայից՝ պսակադրության արարողությունը կատարել իր հարկի տակ: Այդպես էլ եղավ: Վազգենի և Աղավմիի պսակադրության արարողությունը տեղի ունեցավ Գրիգորի հարկի տակ, մարտ ամսվա առաջին տասնօրյակին: Քավորի պարտականությունը սիրով հանձն էր առել Վարդգեսը՝ Մարանդիզի Ավետիսի ավագ փեսան: Հարսանիքի ընթացքում ցնծում էին բոլորը: Այստեղ արդեն իր քարձր տրամադրությունը դրսևորեց և ողջ

ուրախության ընթացքին ամկեղծորեն մասնակից եղավ Մարաճիգի Ավետիսը՝ այդ թվացյալ չոր ու ամբարեհամբույր մարդը:

Հարսանիքին մասնակից էր համարյա ողջ Զառաթի-Խամը՝ վանեցիների նորօրյա բնօրրանը: Նորից ուրախություն, երգ, պար, ցնծություն...

Հարսանիքի ողջ ընթացքը գերազանցորեն վարած թամադա Մարկոս աղան վերջում իմաստնագույժ պատգամ տվեց նորապսակներին Մատթեոսի Ավետարանից.

«Ահա ասիկ ես առաքեմ զձեզ իբրեւ զոչխարս ի մէջ գայլոց. եղբրուք այսուհետեւ խորագէտք իբրեւ զօճս, եւ միամիտք իբրեւ զաղանձիս»:

Երկու ամիս էլ դեռ չէր անցել Վազգենի և Աղավնիի ամուսնությունից, երբ Գրիգորեմբ ընտանիքում կրկին խառնաշփոթ աշխուժություն սկսվեց: Վազգենի երկարատև հորդորներից հետո, Գրիգորը ստիպված, թեև այդպես էլ պետք էր, որովհետև իրենց զբաղեցրած բնակարանն արդեն խիստ նեղվածք էր նրանց համար, Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցու մոտավորապես հարևանությամբ մի երկ-հարկանի աղյուսաշեն տուն գնեց և իր ընտանիքը տեղափոխեց այնտեղ: Տունը թեև մեծ էր, շահ տւ շատ սենյակներով, բայց և այնպես իրենց տրամադրության տակ էին միայն երկուսը: Մնացածները զբաղեցրել էին վարձու կենվորները: Թեև առուվաճառքի ժամանակ պայմանավորվածություն էր եղել կենվորների կողմից զբաղեցրած սենյակները շուտափույթ կերպով ազատելու մասին, բայց նրանք այդպես էլ մնացին և չհեռացան: Այս գործարքում Գրիգորը մեծ սխալ թույլ տվեց:

Կամովի թե անկամ, ուզենային թե չուզենային, միևնույն է, Գրիգորի ընտանիքն այդտեղ ապրեց շուրջ հինգ տարի և ակամատես ու մասնակից եղավ բազմաթիվ ուրախատիթ պահերի: